

icmimar

İç mimari, tasarım ve yaşam kültürü dergisi - Haziran-Temmuz 2012

**IFI Yönetim Kurulu Üyesi
Osman Demirbaş**
IFI'yi anlatıyor

**Ayşe Suhan Korusu
Konut Bahçesi'ne**
Büyükcemilca Peyzaj imzası

Türkiye'nin ilk Dikey Bahçesi
Siemens ve Silvanus işbirliğiyle yapıldı

Gotik üslupta mimari ve mobilya

Özlem GÜVEN
ozlem.guv@gmail.com

"1400 yıllarında Gotik mimarlığın Avrupa'nın her yanına yayılmasına karşın, en gelişmiş örnekleri Fransa'nın kuzeyi, Paris çevresi ve Champagne'a kadar uzanan bölgede verilmiştir"

Roman mimarlığının altın çağının sonunda (12. yy.) ortaya çıkan Gotik mimarlık, gotik üslubunun bütün öbür sanat biçimlerinden daha uzun ömürlü olarak 16. yy'da Rönesans'a kadar sürmüştür. Gotik üslubunda yapılan çok sayıda çarpıcı din dışı yapıya karşın, yeni mimarlık üslubu özellikle, mimarlıkta Ortaçağ'ın en verimli alanı olan kiliselere en güzel yapıtlarını vermiştir. 1400 yıllarında Gotik mimarlığın Avrupa'nın her yanına yayılmasına karşın, en gelişmiş örnekleri Fransa'nın kuzey kesiminde, Paris çevresinden Saint Denis ve Chartres'da alarak Champagne bölgesine kadar uzanan bölgede verilmiştir. Bu bölgede 12 ve 13. yy'larda yapılan bir dizi katedralde Gotik mimarlığın temel yenilikleri ortaya konmuştur.

Roman mimarlığı ile Gotik mimarlığı arasındaki temel ayrılık destek sorununu çözme biçiminde yatmaktadır. Roman mimarlığında yapının bütün ağırlığını duvarlar taşır ve böylece, insanda bir denge, bir kütle duygusu uyandırır; oysa Gotik

katedrallerde, bu ağırlık, direkler ve payandalarla yüklenmiştir; direk ve payandalar, ustaca yapılmış bir kemer sistemiyle birbirine bağlanmış dıştan da destek kemerle berkitilmiştir; bütün bu özellikler insanda, yapının gökyüzüne yükseldiği düşüncesini doğurur.

Soldan Sağa : Roman Mimarlığı ve Gotik Döneme örnek

Avrupa'da I.yy'dan XII.yy'ın sonuna kadar kilisenin toplum yaşamına her alanda büyük bir etkinlik içinde olduğu görülür. Feodalite ve Katolik örgütler ikilisi, sosyal koşulların yanı sıra sanata da egemen olmuştur. Mimari yapıtlara ve dekoratif çalışmalara dini konular girmiştir. Roman sanatının yuvarlak kemeri yerine sivri kemerler geçti. Katedrallerin duvar ve tavanları özenli çalışmalarla donatıldı. **Sivri kemerler ve kuleler bu üslubun dış görünüşte en belirgin özelliğidir.** Mimaride

Gotik, ilk Gotik, ışıklı Gotik ve alevli Gotik gibi üç evrim geçirmiştir.

İlk Gotik'te Roman yapı sanatının tonoz(kubbe) ağırlığının duvarlara bindiren, bu yüzden dar pencere açmak zorunluğu doğan karanlık ve kuvvetli yapıları aynen uygulanmıştır.

Işıklı Gotik'te yeni bir teknikle sivri kemer çaprazı kullanılarak kare, dikdörtgen, yamuk, üçgen tonozlar yapılmıştır. Bu tonozlara paralel olarak yapının bütününde dik çizgiler, sivri kemerler oluşturulmuştur. **Tonozun ağırlığı duvarlardan kaldırılarak payelere ve dikmelere verildiği için duvar yapmak gereği duyulmamış ve arada kalan boşluklara yüksek pencereler konulmuştur.** Bu pencerelerin üstü 'ovigal' denilen sivri kemerlerle bitmektedir. Yapı pencerelerden bol ışık aldığından ışıklı Gotik adını almıştır.

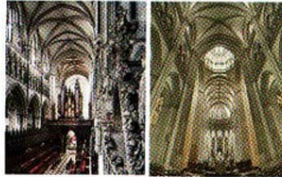

Notre Dame Kilisesi'nin vitray ve gül penceresi

Alevli Gotik'te pencereler 'vitray' denilen bir tür kurşun çerçevesi renkli

"Çok yönlü olan Gotik mimarlık, kısa sürede gelişti çeşitli dönem ve ülkelere göre çoğu kez birbirinden farklı görünümler kazandı"

camlar konulmuştur. Böylece dışarıdan giren güneş ışınlarının renkli camlarda yansımasıyla alevli bir aydınlatma oluşmuştur. **Gotik katedrallerde içten görünüş, dinsel amaca uygun olarak, son derece etkileyicidir. Giderek daralan ve sivri bir çatıda son bulan yüksek payeler, vitraylardan süzülen renkli ışıklar görkemli bir atmosfer yaratır.**

Çok yönlü olan Gotik mimarlık, kısa sürede gelişti çeşitli dönem ve ülkelere göre çoğu kez birbirinden farklı görünümler kazandı. Bu üslubun en yetkin örnekleri Paris'te Notre Dame, Paris'in güney-batısındaki Chartres Katedrali, İngiltere'de Westminster,

Almanya'da Köln, İtalya'da Milano katedralleri ile İstanbul'da Mimar Sinan tarafından yapılmış Süleymaniye Camii'dir.

Orta Çağ'da Gotik bir katedral yapımı, katedral çehiri için aynı zamanda büyük bir bayındırlık hareketi olup, çeşitli mesleklerde sahip işçiler, katedralin çevresinde belirli alanlarda toplanarak iş bulmak için beklerdi.

Notre Dame Kilisesi, Paris

Gotik sanatı ağır ve pahalı bir sanattır. Aynı yönetimin mobilyaya yansıması zamanın bağımsız loncalarınca bir ölçüde engellenmiştir. Ekonomik koşulların etkisiyle marangozlar Gotik Mobilyanın biçimlendirilmesinde, fire oranı azaltmak amacıyla, eğmeçli işleri yasakladılar. Ancak oturaklı, sağlam, ve

"Gotik sanatının mobilyaya yansıması zamanın bağımsız loncalarınca bir ölçüde engellenmiştir. Ekonomik koşulların etkisiyle marangozlar Gotik mobilyanın biçimlendirilmesinde, fire oranı azaltmak amacıyla, eğmeçli işleri yasakladılar."

masif mobilya anlayışı ölçülerde inceltmeye yatkın olmadığından ağaçtan yeterli ölçüde bir ekonomi sağlandığı söylenemez.

Daha sonraki çağlarda da taklit edilmiş olan bu Gotik masa stili, ekonomik sayılamayacak somut bir örnektir.

Kalın torna ayaklar, kızak kayıtlar, masif tablagotik stiliin mobilya sembolüdür. Bu dönemde en çok kullanılan ağaç meşedir. Bu nedenle Gotik mobilya çoğuna 'meşe ağacında' denir.

Mobilya olarak sandık, eşya koyma ve taşımada kolaylık sağladığı için, tarihin her döneminde çok kullanılmıştır.

Resimde, metal aksesuarlarla süslenmiş bir XVII.YÜZYIL Gotik sandığı görülmüyor. Sap, kulp, menteşe, kilit gibi yardımcı gereçler bronz veya dökme demirden çok süslü olarak hazırlanmış ve üslubu tamamlayıcı nitelikte kullanılmıştır. Özellikle menteşeler üstten konularak rozet başlı diverle çakılmıştır.

Resimdeki yataak ve sandık çeviz ağacından yapılmıştır. Sandığın yan tablaları, dört adet kırılabilir kuyruğu dişle tutkalsız olarak çatılıp kameralarla sıkıştırılmıştır. Dişleri örtmek için ön kısmı kordonlu çtalar çakılmıştır. Masif kapaga iki yandan ve önden başlıklar geçirilmiş, içinden ağır demir menteşeler ovata ile bağlanmıştır.

Gotik Dönemin bir başka çalışması da yazı sanatında Latin harflerinin çok süslü bir biçimde motive edilmesidir. Bu harfler gerektiğinde dekoratif bir

eleman olarak da kullanılmıştır. XII'yy da başlanan Gotik yazı, özellikle Almanya'da çok tutulmuş ve basın kalıplarına da aktarılarak 1940 yıllarına kadar din ve sanat kitaplarında kullanılmıştır. Bazı Avrupa ülkelerinde halen sembolik olarak geçerliliğini korumaktadır.

XIV.yüzyılın ortalarına doğru, Avrupa'da beliren Rönesans hareketinin etkisiyle, Gotik üslup da gerilemeye başlamıştır. Plastik değerlerin yerini önceleri özentili bir süslemecilik aldı. Geçiş dönemindeki bu temelsiz ararılar ciddi ve gerçek bir sanat kaygısına dayanmadığı için belli başlı bir yapıt vermeden silindi ve yerini Rönesans sanatına bıraktı.

Kullanılan kaynaklar:

- Mobilya Sanat Tarihi, Kemal Dinçer,Zafer Işık, M.E.B.Yay.
- <http://www.msxslabs.org/forum/mimarlik/195623-gotik-mimari.html>
- <http://www.msxslabs.org/forum/mimarlik/195623-gotik-mimari.html>